

Fattig tale? - om interaksjon og språk i digital kontekst

Stavanger Forum 7. april, 2014, parallell 1 - kl. 1330-1415
Margrethe Jernes - førsteamanuensis v/Institutt for Barnehagelærerutdanning
Universitetet i Stavanger

abstract Forum

Stille kamp om makten

En studie av barns interaksjon i digital kontekst i barnehagen

Margrethe Jernes og Kjetil S. Engelsen

Resonnementet om at det ikke bare er barns språk som er i fokus i denne studien, men også barns kroppslige uttrykk, er et sentralt tema i denne artikkelen. Studien undersøker barns interaksjon i digital kontekst i barnehagen, og hvordan barns kroppslige uttrykk og språk er knyttet sammen. Studien viser at barns kroppslige uttrykk og språk er knyttet sammen, og at barns kroppslige uttrykk er et sentralt tema i denne studien. Studien undersøker barns interaksjon i digital kontekst i barnehagen, og hvordan barns kroppslige uttrykk og språk er knyttet sammen. Studien viser at barns kroppslige uttrykk og språk er knyttet sammen, og at barns kroppslige uttrykk er et sentralt tema i denne studien.

Jernes, M. og Engelsen, K.S. (2012) Stille kamp om makten. En studie av barns interaksjon i digital kontekst i barnehagen. *Nordic Studies in Education*, 32(3-4), pp. 281–296.

2

Innhold

- Introduksjon, bakgrunn og teori i forskningsarbeidet
- Metodisk tilnærming
- Resultater – språklig samhandling
- Diskusjon, spørsmål og tanker fremover

Introduksjon - mediebarndom

- USA: Generation M? 6-7 timers daglig bruk av ulike teknologi og medier (Roberts et al., 2005)
- Norge: 4 timer (SBB, 2012; Hagen & Wold, 2009).
- Norsk Mediebarometer (Vaage, 2013) om tilgang til hjemme-PC og Internett:
 - 2005: 55%
 - 2006: 60%
 - 2010: 77%
 - 2012: 95%
 - 2013: 96%.

Barn liker å drive med forskjellige ting, og teknologi inngår som naturlig del av valgmulighetene.

Er barn digitalt innfødte (jf. Prensky, 2001)??

Robot fra 1987

"I kva grad er små barn i dagens barnehage barn av si tid? Kva er vår tid prega av, og i kva grad gir vi barna innsyn i denne tida?" (Askland, 1989, s.10)

Askland, L. (1989): *Kvardagsteknologi og edb i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.

Logo Turtle fra 1970

A swarm of Bee-Bots to invade your class

Features & Benefits

An exciting new programmable floor robot. The Bee-Bot's simple and child friendly layout is a perfect starting point for teaching control, directional language and programming to young children.

- Sounds and flashing eyes confirm your instructions
- No confusing degrees to program
- Memory of up to 40 steps
- Robust and small design
- Moves in 15cm steps at a time and turns 90°

Prices

1 x Bee-Bot: £39.95
4 x Bee-Bot: £119.95
5 x Bee-Bot: £149.95
All prices excluding VAT
Requires: 3 x AA batteries (Not included)

Perfect for pre-schools and infant classes

"They had so many learning opportunities with this toy that to list them all would be impossible!"

Nursery Education

Sherston Publishing Group, Angel House, Sherston, Melksham, Wiltshire, SN16 6LH T 01666 843 200 F 01666 843 216 www.sherston.com

Sherston

5

Bakgrunn og mål for studien

- IKT i samfunn og barnehager (Bølgan, 2009; Kvinge et al., 2010; SSB, 2011)
- Barnehagens styringsdokumenter (KD, 2011)
- Kvalitetskrav i barnehagen (KD, 2009)
- Lite norsk forskning (Borg et al., 2009)

Foto: M. Jernes 2007

Problemstilling: *Hvordan kommer inklusjon og eksklusjon til uttrykk i barns samspill ved datamaskinen, og hvordan oppleves dette av pedagogene?*

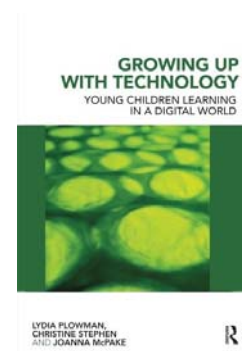
Annen forskning: Skottland, UK

Barnehage vs. skolen når det gjelder teknologi i bruk:

- Konteksten i barnehagen er friere
- Varierte kvalifikasjoner hos personalet
- Lite IKT-utstyr i barnehagene
- Rammeplan/læreplaner er mindre foreskrivende
- Mer uformell læring gjennom lek
- Førskolelæreren som ikke- dirigerende (Plowman & Stephen, 2006)

Personalet som bruker IKT i barnehagen i Skottland:

- ✓ ønsker å la barna finne ut selv
- ✓ har motstand mot instruksjon
- ✓ ubevisst barnas behov for hjelp
- ✓ liten trygghet med IKT
- ✓ fokus på andre lekpregede aktiviteter (Plowman & Stephen, 2006, 2010)

Annen forskning: svenske barnehager

- IKT i frilek
 - posisjonene eiere, deltaker eller tilskuer
- Ikke samarbeid, men barna er sammen (samvaron)
- Begrunnelse for bruk av data:
 - fremtidsperspektiv + tidsfordriv, belønning
 - men restriksjoner på tidspunkt, anvendelse og hyppighet (Ljung-Djårf, 2004)

Hvorfor barnehageforskning?

Kvalitet i barnehagen

- Alle barn fortjener en plass i en god barnehage
- Vektlegge barns rettigheter - medvirkning
- Vektlegge en helhetlig tilnærming til læring, der omsorg, lek og læring henger sammen (KD, 2011).

**Hvordan er livet
i barnehagene?**

Og hva med barn i interaksjon?

“Barn som ikke deltar i lek, holdes utenfor eller ødelegger andres lek, må gis særskilt oppfølging” (Kunnskapsdepartementet, 2011, s. 32).

PhD-avhandlingens teoretiske perspektiv

- **Kommunikasjon og interaksjon** (Vygotsky, 2001; Bollnow, 1976; Rommetveit, 2008)
- **Barndom i det (meta)moderne** (Rorty, 1999; Vetlesen, 2011; Vermulen & van den Akker, 2010; Foros & Vetlesen, 2012)
- **Barnekultur** (Corsaro, 2005; Johansson, 2002; Sutton-Smith, 2001)
- **Inklusjon** (Young, 2000)
- **Erfaring** (Dewey, 1996; 1997; 2008; Säljö, 2006)
- **Didaktikk** (Dewey, 1997; Dewey, 2009; Eisner, 1995; Klafki, 2001, 2005; Grepperud, 2007; Alvestad, 2012)

Interaksjon - intersubjektivitet

- Kunnskap distribueres mellom oss (Bruner, 1999)
- Vitenskapelig og spontant språk (Vygotsky, 2001)
- Dialogisk samarbeidsprosjekt (Rommetveit, 2008)

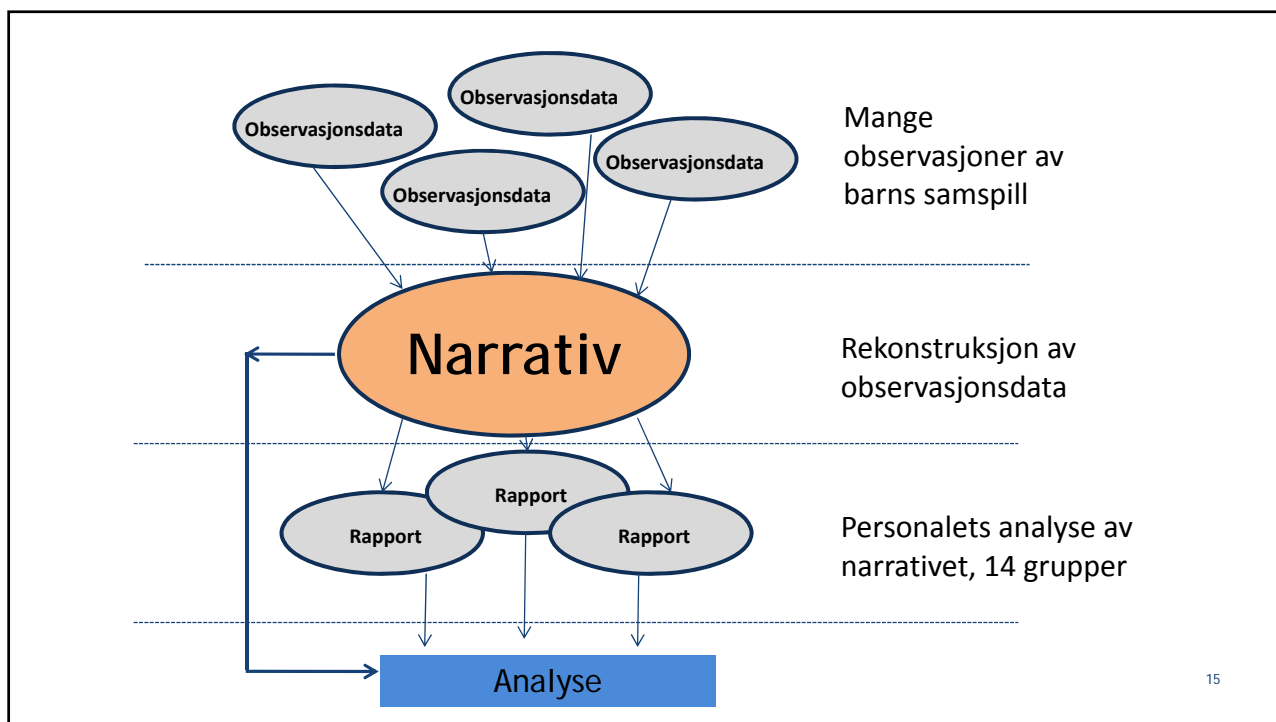

Foto: Jernes, 2008

Metodologi og metode

- Fenomenologi og hermeneutikk (Gadamer, 2006; van Manen, 1997)
- Feltarbeid (Wadel, 1991; Aase & Fossåskaret, 2007)
- Sosiokulturell inspirasjon - forske *med* (Corsaro, 2005; James et al., 1998; Sommer, 1997; Sommer et al., 2010)
- Metodemangfold (- mosaikk, - bricoleur) (Denzin & Lincoln, 2000; Biesta, 2010; Clark and Moss, 2001)

"Språk er også et medium for herredømme og sosial makt" (Habermas, 2001, s. 312).

Resultater

- Digital kontekst
- Narrativ om José
- Barnehagepersonalets refleksjoner

Innhold i digitale kontekster i barnehagen kan typisk være:

- ✓ fotografering
- ✓ tegning
- ✓ PC-spill

Subtile trekke:

- ✓ Hånd-over-hånd
- ✓ Fattig tale
- ✓ Observatører (Jernes, & Engelsen, 2012, s. 285)

Alltid noen barn som er observatører...

Foto: NRK

Kilde: <http://www.nrk.no/rogaland/advarer-mot-ipad-i-barnehagen-1.8223291>

17

Fattig tale...?

Spørsmål, kommentarer og imperativer som:

- «Se han! Ta han!»
- «Nei! Ikke den!»
- «Ta den, ta den, den, den den...»
- «Sånn... en gang til der!»
- «Blå! Blå!»

18

Narrativet

Forskningsspørsmålet i artikkelen var:

Hvordan kommer inklusjon og eksklusjon til uttrykk i barns samspill ved datamaskinen, og hvordan oppleves dette av pedagogene?

Narrativet kan leses i artikkelen side 286:

Jernes, M. og Engelsen, K.S. (2012) Stille kamp om makten. En studie av barns interaksjon i digital kontekst i barnehagen. *Nordic Studies in Education*, 32(3-4), pp. 281–296.

Analyse av personalets oppfatninger ut fra narrativet

Komplekst samvær

- Eksklusjon - å være prisgitt gruppen
- Vennskap - forutsetning for inklusjon
- Kontroll - makt i barns verden

Didaktiske konsekvenser

- Regulering - behovet for pedagogens kontroll
- Sikre inkludering - pedagogenes ansvar
- Stimulering - pedagogisk praksis

Oppsummert om interaksjon i digital kontekst (Jernes & Engelsen, 2012)

- Barns lek og livsverden er kompleks (Johansson, 2002; Corsaro, 2005) og den digitale konteksten kan være preget av kampen for kontroll, men barn kan også vise styrke i sin kamp for å bli inkludert i gruppen, å bli internt inkludert (Young, 2000).
- Datamaskinen brukes som et alternativ for tegning og spilling i frilek i barnehagen (Ljung-Djärf 2004, Plowman & Stephen, 2005), men dette trenger ikke være en god idé siden dette verktøyet er ulikt annet lekematerial med hensyn til individualitet
- Utfordringer i frilek er det som skjer i samspillet som førskolelærerne ikke oppfatter (Ytterhus, 2002). Eksemplet med hånd-over-hånd forklarer at maktforskyvning er en realitet når barn er aktive i en digital kontekst
- Den språklige samhandlingen i digital kontekst synes å bære lite preg av dialogisk samarbeidsprosjekt (Rommetveit, 2008)

Diskusjon, spørsmål og tanker fremover

FOTO fra: <http://iktsenteret.no/aktuelt/onsker-nettbrett-i-barnehagen#.UqrBJo2jHUq>

Det er alltid noen som er tilskuere... hva får barn ut av det?

Dersom barna har mye erfaring med teknologi hjemme, hva skal barnehagen bidra med som sosial utjevning?

Det ser ut til å være mangelfull språklig samhandling i digital kontekst - hvorfor og hvordan kan dette avverges?

Takk for oppmerksomheten 😊

Forskning på digital teknologi i bruk i barnehager

Min forskning inngikk i hovedprosjektet, finansiert av **Forskningsrådet**
" Digitale objekt i barnehagen (DigOb) (2008 - 2011)
<http://www.hsh.no/fou/fouprogram/praksis-fou/digob.htm>

Avhandlingen finnes her: <http://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/185509>

Engelsen, K. S., Jernes, M., Kvinge, L. M. R., Vangsnes, V., & Økland, N. T. G. (2012). Digitale verktøy og dataspel i barnehagen: didaktiske utfordringer. In B. Aamotsbakken (Ed.), *Ledelse og profesjonsutøvelse i barnehage og skole* (pp. s. 21-35). Oslo: Universitetsforlaget.

Engelsen, K. S., Jernes, M., Kvinge, L. M. R., Vangsnes, V., & Økland, N. T. G. (2012). Bruk av dataspill i norske barnehager - utbredelse og holdninger blant personalet. In H. Jæger & J. K. Torgersen (Eds.), *Medialisert barndom. Digital kultur i barnehagen* (pp. 109-125). Oslo: Universitetsforlaget.

Kontakt: margrethe.jernes@uis.no